

ODTÜ Ormanı'nın içinden geçen yol

Ankara yönetiminin iklim krizinin kentte yol açtığı sorunlarla mücadele etmek için çaba göstereceğine, ODTÜ Ormanları'nı parçalamayı sürdürmesi, yapılan 'uyum planlarını' da göstermelik bir hale getiriyor.

Akin Atauz

11/12/2021

aatauz@yahoo.com

Kentlerdeki “gidişatı” kuş bakışı gözlemlerle özetlemeye çalıştığımız dizinin devamı olan metin yerine, bu hafta daha güncel (gerçi her şeyin güncelliği çok çabuk soluyor ama) bir konu olan **ODTÜ Ormanı**’nında olup-biteni anlamaya çalışmak daha gerekli gibi.

2021 yazı, bu ülkede yaşayan herkesin “iklim değişikliği” ya da “kriz” konusunda daha somut bir deneyim elde edebileceği kadar çok veri sağladı. Yıllardır konuşulan ve bilinen bir konu, bu defa somut bir sel, yangın, kuraklık, aşırı sıcaklıklar veya kum fırtınası olarak pencerelerimiz/ kapımıza kadar geldi. Gitmedi ama orada duruyor ve etkisi giderek artacak. Sıradan kentliler bu deneyimi elde etti. Galiba kent yönetimi örgütleri/ belediyeler de bu sorunu daha somut olarak görmeye başladı.

Ama “sorunu ciddiye almak?” dersiniz, burada durmak ve biraz düşünmek zorundayız. Haksızlık etmemek için önce Türkiye ciddiye alıyor mu?” diye sormalıyız. Yanıt açık: Hayır almıyor. Türkiye 2015 **Paris İklim Anlaşması**’nı 2016’da imzaladı ama “taraf” olmadı. Onaylamadı ve tanımadı. Ancak bu yıl (Ekim 2021) ansızın onayladı. Buna sevinelim mi?

Gerçi Türkiye “İklim Değişikliği Eylem Planı 2011 – 2023”ü 2012 yılında hazırlamış ve yayımlamıştı. “Türkiye’nin İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı 2011–2023” de 2012’de yayımlandı. Ayrıca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın adı da “Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı” olarak değiştirildi. Bunların hiç biri “ciddiye alınmayacak” gelişmeler değil.

Belediyelerin anlayışı, ülke yönetiminden farklı mı?

Kent yönetimleri de ülke yönetimini genel olarak bürokrasinin veya kısaca “otoritenin” genel yaklaşımını ve yaptıklarını, bunları neden yaptığını ve gerçek olanın ne olduğunu görüyorlar ve anlıyorlar. Sorumluluklarla/ sorumsuzluklarla ilgili tutumun sonuçlarını da görüyorlar. Peki, belediyelerin iklim değişikliğine bakışının ve bu genel anlayış içinde yerel özelliklere göre hazırladıkları plan uygulamalarının farklı olduğunu söyleyebilir miyiz? Özellikle Türkiye’nin en büyük metropollerine ve sadece “sosyal demokrat” belediyelere bakacak olursak, iklim değişikliği çabaları bakımından ayırt edici bir fark olduğunu düşünmemize neden olacak bir şeyler var mı?

Bu son soru, (bu yazının ölçülerine sığmayacak kadar) geniş ve çok genel. Bu nedenle, soruya sadece **Ankara** ve bir tek örnek üzerinden bakılacak. Tek örnek üzerinden sonuca varmanın yanıltıcı olacağı düşünülebilir. Gerçekten de öyledir.

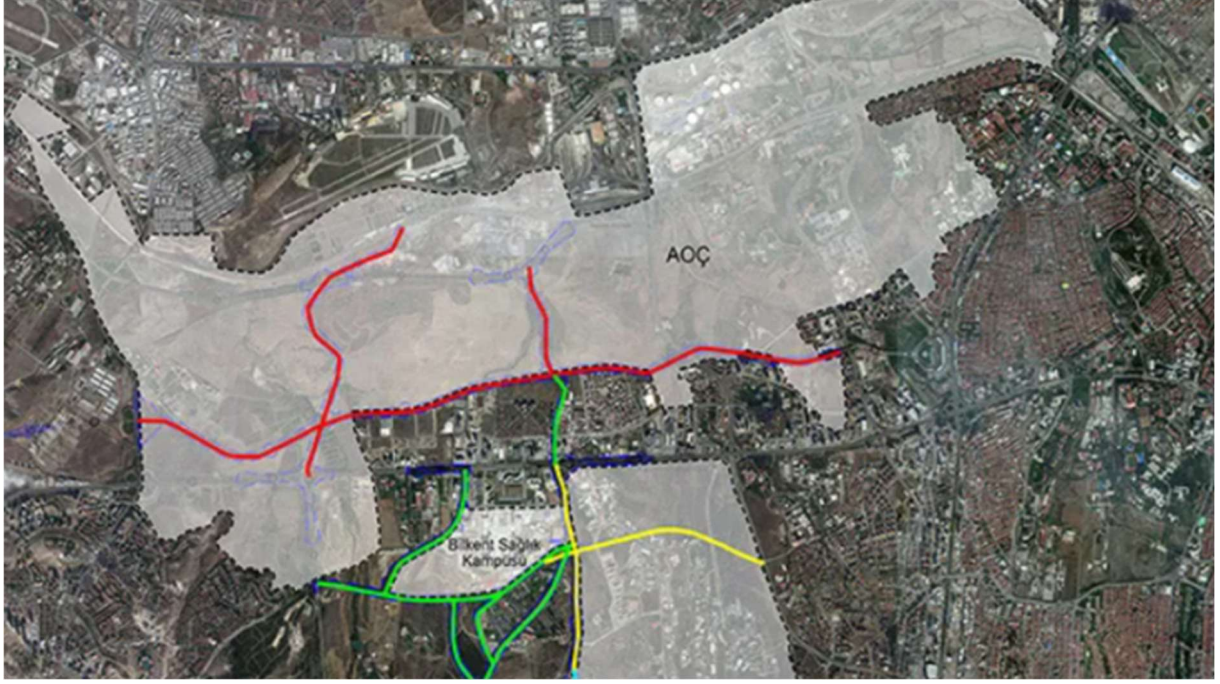

Atatürk Orman Çiftliği.

İstatistikte pek çok ölçme tekniği ve kullanılan terim kullanılmakla birlikte eğer güçlü ve kurallara uygun bir örneklem alamayacak ve tekniği uygulayamayacak, uygulasanız bile çok hızlı sonuç elde edemeyecek ya da bütün bunlar için mali kaynak bulamayacak vb. durumda olabilirsiniz. Bu gibi durumlarda “tipik olaya/ olaylara” bakarak, bilimsel bir kanıtlama sağlamayan ve istatistiksel verilere dayanmayan, ama gerçeğin aydınlanmasını ve genel hatlarıyla belirmesini sağlayan bir görüş (ya da ön görüş veya hipotez) elde edebilirsiniz.

Başkent için AOÇ ve ODTÜ ormanının anlamı

Ankara metropoliten alanındaki mevcut yeşil alanlara, kentte ve çevresindeki yeşillendirmelere, iğne yapraklı ormanlara bakacak olursanız, bunların ne kadar kıt ve değerli olduğu, hemen anlaşılıyor. Bu nedenle, Ankara’da ve kentin hemen yakın çevresinde bozkırdan büyük bir emekle “halisane” bir özveriyle oluşturulmuş bir orman **Atatürk Orman Çiftliği**’ne ve ODTÜ Ormanı’na verilmesi gereken değer, hemen anlaşılıyor. Eğer bu ormanlar yaratılmasaydı, kimse “neden yapmadınız?” demezdi. Ama ODTÜ kolektif bir katılımla bunu yaptı ve kentin çevresindeki bir avuç toprağı ağaçlandırdı, yeşillendirdi.

Çok bilinen gerçekleri tekrarlamamak için, iklim değişikliği ile ilgili olumsuz etkileri azaltmak/ tersine çevirebilmek bakımından, kentin makro formunun derişik (kompakt) olabilmesi ve saçaklanarak yayılmasının gerektirebileceği altyapı ve ulaşım gereksinimlerini en azda tutmak için nasıl bir özen gösterilmesi gerektiğine sadece değinerek geçeceğim.

Şimdi **ABB** tarafına geçelim. Üzerine tarih yazılmamış olduğu için 2019 sonu ya da 2020 veya 2021’de yayınlanmış olması gereken ve ABB’nin, *Ankara Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı İklim Değişikliği ve Uyum Şube Müdürlüğü* tarafından yayıma hazırlanan “**Ankara İli Yerel İklim Değişikliği Eylem Planı**”na bakalım. Raporda, “Ankara’da genel olarak karasal iklim hâkimdir ve yaygın bitki örtüsü bozkırdır.” “Ankara da kuraklığa maruz kalacak iller arasında sayılmıştır.” “Ankara kentinin iklim değişikliğinden etkilenebilirlik derecesini “yüksek derecede zarar görebilir” olarak belirlenmiştir” gibi saptamalar görülüyor.

Ankara için **2019 Takvim Yılı Sera Gazı Emisyonlarının Özeti**’ne baktığımızda, (GPC Basic kapsamında) sera gazı emisyonlarının, %36’sının ulaşım (ki bunun ayrıntısına baktığımızda %35’inin karayolu ve %1’inin de demiryolu ve havacılıktan kaynaklandığı görülüyor) ve %29’unun konut ve kamu binaları emisyon salınımından kaynaklandığı anlaşılıyor. İmalata sanayi ve inşaat ise %13 ile oldukça küçük bir oranda. Atıkların ise toplama katkısı %4 gibi düşük bir düzeyde ve bunun da dörtte üçü arıtma ve deşarj sırasında oluşuyor.

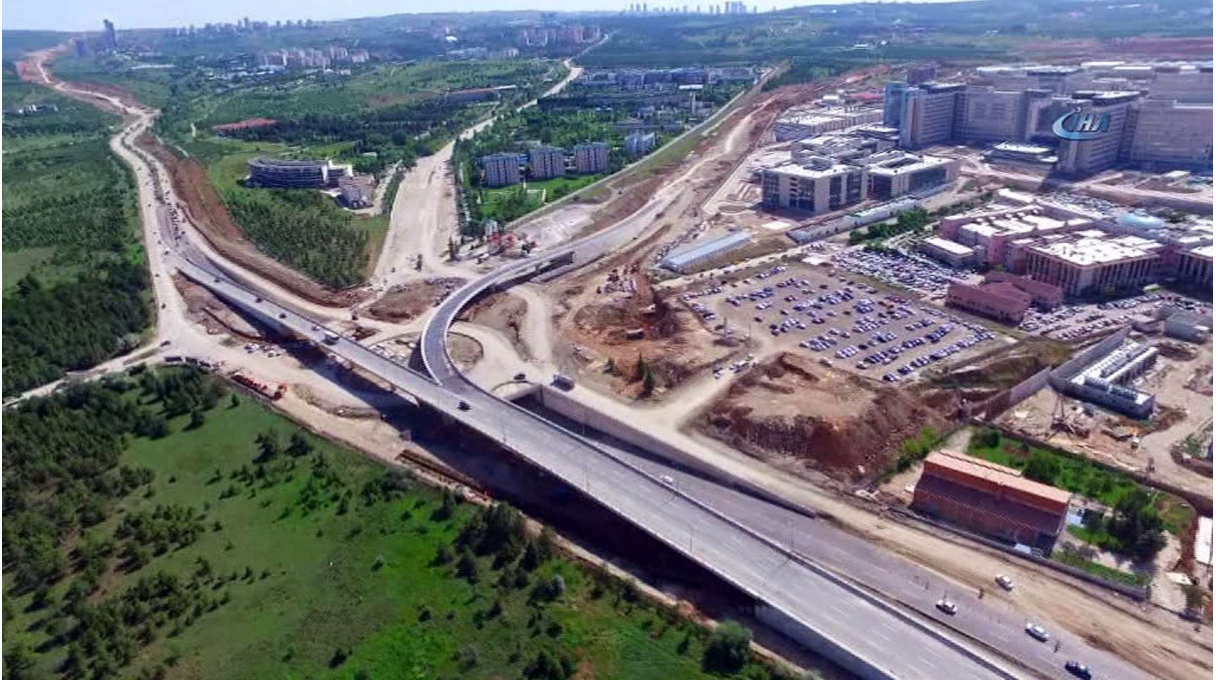

Şimdi de ABB'nin ODTÜ Ormanı'ndan geçirmeye çalıştığı (gerçekte geçirdiği) ve **Melih Gökçek** zamanında 2017 tarihinde başlatılan, "ODTÜ yolu projesi"nin ("Bilkent-İncek Bulvarı Çevre Yolu Bağlantısı"), inşaatını, ABB İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanı (ABB İŞDBşk) **Ertuğrul Candaş**'ın nasıl savunduğuna bakalım:

"Halihazırda, 11 kilometrelik yolun bir tarafında bulunan Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay binaları, diğer tarafında bulunan şehir hastanesi binası ve bölgede oluşan aşırı trafik, diğer taraftan bu yolun Niğde-Adana otobanına bağlanacak olması, yolun ivedi bir şekilde tamamlanmasını gerekli kılmaktadır."

'Nasıl da zarar verildi, devam edilebilir' anlayışı

Daha sonra ABB İŞD Bşk. bu yol için, inanılmaz bir insafsızlıkla katledilen ormanı değil, sadece oradaki güzergahı görerek "11 kilometre uzunluğunda. Konya yolunun alternatifi olarak planlandı ve ODTÜ arazisinden geçen yaklaşık 4,5 kilometre uzunluğundaki kısım daha önceki belediye yönetimi tarafından açıldı. Geriye kalan 6,5 kilometrelik kısmın yol yapım ihalesi ABB'de bu yıl gerçekleştirildi. ODTÜ arazisi içinden geçen 4,5 kilometrelik kısımla, ihalesi yapılan kısım ayrı ayrı yerler. İhalesi yapılan kısım ODTÜ arazisi dışında kalan kısım" diyor. Yani bir çocuğu kandırır gibi, yolun bu defalık ODTÜ arazisine kadar kısmını ihale etmiş olduğu için, ODTÜ'ye hiçbir zarar vermediğini düşünüyor.

Mahkeme kararlarının adaleti konusunda hiç kuşkusu olmadığından ““Mahkeme kararlarına göre yol güzergâhı kamu yararınadır, ana aks niteliğindedir, başka alternatifi yoktur, üst ölçekli planlarına aykırılığı bulunmamaktadır, yol profilinin 50 metre olması yerindedir, 35 metre ya da 25 metre olamayacak niteliktedir, yol parçalı nitelikte planlanmamıştır” diye devam ediyor. Gerçekte, var mı-yok mu, uygulanabilir mi konularında olumlu hiçbir yorum yapılamayacak İMG döneminden kalma **Ana Ulaşım Planı**’nı savunuyor.

Devam etmek anlamsız.

ABB’nin (bu durumda sadece “bulunsun” diye yaptırdığını düşünebileceğimiz) iklim değişikliği planını ve gerçekte iklim değişikliğini, (büyük bir olasılıkla Türkiye’deki bütün kurumlarla iklim değişikliği konusundaki tutumu gibi) “göstermelik” biçimde ele aldığını, sorunu görmediğini, anlamadığını ve önemsemediğini söylemek büyük bir suçlama mı olacak, bilmiyorum.

Galiba bu durumda söylenebilecek son söz, iklim değişikliği sorununun, onca sorun arasında kalsa bile, aslında bütün kentlilerin öncelikli sorunu olduğunun bir kez daha altını çizmek olacak.

Akın Atauz